

MERJENJE DOLGOROČNEGA BDP PER CAPITA SLOVENIJE, 1820-2016

ROK SPRUK¹

POVZETEK: V tem članku ocenim realni BDP per capita Slovenije med leti 1820 in 2016 z uporabo indirektnih metod ter sintezo obstoječih sektorskih računov in indeksov. Rezultati potrjujejo vzorec počasne industrializacije do leta 1913, stacionarno rast v medvojnem obdobju, zaton v času druge svetovne vojne in komunističnega nasilja, hitro industrializacijo po letu 1952, globok padec v obdobju 1986-1992 ter hitro rast v post-osamosvojitvenem obdobju. Ocene pokažejo, da je Slovenija v osemdesetih letih dohitela raven BDP per capita Avstrije in Zahodne Nemčije in do danes tega nivoja še ni dosegla. V povojnem obdobju je Slovenija do danes dosegla višji BDP per capita od višegrajskih držav in južne Evrope.

Ključne besede: BDP per capita, dolgoročna gospodarska rast, Slovenija

JEL klasifikacija: B15; F43

DOI: 10.15458/85451.76

---

1. UVOD

Merjenje dolgoročne gospodarske uspešnosti držav je pogojeno z zanesljivimi ocenami BDP per capita. Akademske debate o Veliki Divergenci v 19. stoletju med Zahodno Evropo in Severno Ameriko in preostankom sveta na drugi strani so zgolj okrepile pritisk na konstrukcijo zanesljivih ocen BDP per capita, ki omogočajo prostorsko in časovno primerjavo trendov gospodarskega razvoja v dolgoročni perspektivi (De Pleijt in Van Zanden 2016). Večino ekonomskih zgodovinarjev bi pritrnilo tezi, da se je sodobna gospodarska rast, i.e. neprekinjena rast dohodka na prebivalca skupaj z strukturnimi spremembami gospodarstva, pričela z britansko industrijsko revolucijo v drugi polovici 18. stoletja (Kuznets 1966). Zajetne raziskave in rekonstrukcije nacionalnih računov potrjujejo Kuznetsovo trditev, da se je dolgoročna neprekinjena gospodarska rast v Zahodni Evropi pričela odvijati v prvem desetletju 19. stoletja medtem ko se je po mnenju Maddison (2001) v Angliji pričela odvijati v poznem 18. stoletju. Začenši z epohalnim delom Maddison (1995, 2001, 2003) o merjenju bruto domačega proizvoda za večino držav v daljni preteklosti, rekonstrukcije nacionalnih računov in časovnih serij BDP per capita sedaj dosegajo dolgoročna časovna razdobja, ki segajo do zgodnjih industrijskih časov ali pa celo do pred-industrijskih časov.

Za območje centralne Evrope z izjemo Pfister (2011) ocene nemškega BDP per capita, ni veliko znanega o vzorcih in trendih pred-industrijske gospodarske rasti. V tem članku

---

¹ Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta, Ljubljana, Slovenija, e-pošta: rok.spruk@ef.uni-lj.si

se fokusiram na rekonstrukcijo BDP per capita Slovenije kot centralno-evropske države od leta 1820 naprej z uporabo indirektnih metode in sintezo obstoječega dela za province bivše avstrijske monarhije (Schulze 2007a, Fellner 1916, 1923, Waizner 1928, Rudolph 1975, Sandgruber 1978, Komlos 1983), bivše jugoslovanske republike (Milanovic 2011) ter banovine (Stajic 1959, Vinski 1961) ter za samostojno Slovenijo (Maddison 2007). Rekonstrukcija BDP per capita pokaže, da je imela Slovenija leta 1820 BDP per capita v višini \$G-K 778 mednarodnih dolarjev, kar je primerljiva raven Finske, Švedske, Norveške in Irske v istem obdobju. Hkrati rekonstrukcija implicira, da so slovenske dežele leta 1820 dosegale 50% zahodnoevropskega povprečja BDP per capita ter 63% avstrijskega povprečja. Istočasno do *de facto* disolucije avstrijske monarhije pred začetka prve svetovne vojne, je Slovenija leta 1913 dosegla BDP per capita v višini \$G-K 2,147 mednarodnih dolarjev, kar v primerjalni perspektivi pomeni, da je svoj zaostanek za najbolj razvitimi deželami avstrijske monarhije (Zgornja Avstrija, Spodnja Avstrija, Salzburg, Tirolska, Vorarlberg in Zgornja Štajerska) povečala za 2 odstotni točki, na 61 odstotkov avstrijskega BDP per capita medtem ko je zaostanek za zahodnoevropskim povprečjem zmanjšala na 57 odstotkov. V tej vni, rekonstrukcija časovne serije potrди vztrajno počasen vzorec rasti do leta 1913 (Freudenberger 1961, Gross 1973, Bairoch 1976, 1981) v primerjavi z relativni hitrejšo rastjo v madžarskem delu imperija (Berend in Ránky 1974, Ashworth 1977, Komlos 1983, Good 1984, 1986). Do leta 1939 je Slovenija razvojni zaostanek za Zahodno Evropo uspela rahlo zmanjšati, saj je v tem letu dosegla 60% zahodnoevropskega in 72% avstrijskega povprečja.

Članek ponuja pozitivno analizo vzorcev dolgoročnega gospodarskega razvoja Slovenije. Rekonstruirana časovna serija, Slovenijo uvršča na sodoben ekonomski zemljevid sveta kot centralno-evropsko državo in hkrati zavrača revizionistične poskuse umeščanja Slovenije v rang držav jugovzhodne Evrope in vzhodne Evrope (Štiblar 1994, Mrak et al. 2004, Mencinger 1995, 2001, 2006). Rekonstruirana časovna serija BDP per capita Slovenije od leta 1820 naprej, Slovenijo po časovnem perspektivi uvršča v centralno Evropo skupaj z rekonstruirano serijo BDP per capita za Švico (Halbeisen et al. 2012), Nemčijo (Burhop in Wolf 2005), in Švedsko (Schön in Krantz 2012). Obenem serija dopolnjuje post-1800 ocene BDP per capita za Grčijo (Kostelenos et. al. 2007), Rusijo (Markevich in Harrison 2011), Bolgarijo (Ivanov 2006), Latinsko Ameriko (Prados de la Escosura 2009) in Bližnji Vzhod (Pamuk 2006).

Preostanek članek je organiziran sledeče. Sekcija 2 predstavi metodologijo merjenja in ocenjevanja BDP per capita na dolgi rok. Sekcija 3 predstavi in sintetizira ključne rezultate. Sekcija 4 podaja ocene BDP per capita Slovenije v mednarodno perspektivo. Sekcija 5 zaključí.

2. PREGLED LITERATURE

Obstoječa literatura merjenja BDP per capita sega v dolga pred-industrijska obdobja. Denimo Broadberry et al. (2015) na podlagi indeksov uporabe zemljišč, realnih plač, kmetijske proizvodnje ter industrijske proizvodnje in indeksov storitvene ekonomije,

uspejo rekonstruirati BDP per capita Velike Britanije od leta 1270 do prvih uradnih ocen leta 1870, medtem ko Van Zanden in Van Leeuwen (2012) rekonstruirata BDP in BDP per capita Nizozemske na podlagi sektorske metode za obdobje 1347-1807. Za Italijo, Lo Cascio in Malanima (2005, 2009) ter Malanima (2011) z indirektno metodo ocenijo per capita BDP severne in centralne Italije na podlagi rekonstrukcije kmetijskega in ne-kmetijskega outputa v obdobju 1300-1913. Álvarez Nogal in Prados de la Escosura (2013) uporabita zgodovinske podatke o urbanizaciji, kmetijski proizvodnji, plačah in zemljiških rentah za rekonstrukcijo BDP per capita Španije v obdobju 1270-1850 medtem ko Costa et al. (2014) uporabijo podoben metodološki pristop za rekonstrukcijo portugalskega BDP per capita v obdobju 1500-1800. Buyst (2011) na podlagi kmetijskega outputa, industrijske proizvodnje, stopnje urbanizacije ter terciarnih dejavnosti oceni BDP per capita Belgije v obdobju 1500-1840, Schön in Krantz (2012) uporabita podoben pristop za rekonstrukcijo BDP per capita Švedske v obdobju 1500-1800 medtem ko Pfister (2011) uporabi enak pristop k merjenju dolgoročnega BDP per capita severno-nemških dežel v obdobju 1500-1850.

Poglavitna težava tovrstnih poskusov leži v velikosti zagrešene statistične napake, ki jih vsebujejo takšne rekonstrukcije. Bolt in Van Zanden (2014) predlagata, da se dolgoročne ocene dohodka in BDP per capita razdelijo v štiri klasifikacijske skupine: (i) uradne ocene BDP v okviru statističnih uradov in mednarodnih agencij, (ii) zgodovinske ocene BDP na podlagi iste metodologije, (iii) zgodovinske ocene BDP per capita na podlagi aproksimacijskih spremenljivk, ter (iv) ugibanja na podlagi subjektivne sodbe (i.e. guesstimates). Druga težava zadeva primerljivost ocen BDP per capita v času in prostoru. Tradicionalni pristop ekonomskih zgodovinarjev k primerljivosti ravnih BDP per capita je uporaba indeksa paritete kupne moči za bazno leto ter uporaba realnih stopenj rasti za rekonstrukcijo zgodovinske časovne serije (Allen 2001, Allen et al. 2011), ne glede na klasifikacijsko skupino. Skupni imenovalec zgodovinskih rekonstrukcij BDP per capita v pred-industrijski dobi predlagajo, da je bila evolucija gospodarske rasti v zahodni Evropi bolj postopna kot to indicirajo prvotne ocene in Maddison (2007) sinteze. Za leto 1500, Maddisonove ocene implicirajo BDP per capita v višini 771 mednarodnih dolarjev z Geary-Khamis korekcijo za pariteto kupne moči medtem ko nov val zgodovinskih ocen implicira, da je znašal v letu 1500 BDP per capita v Zahodni Evropi 1200 dolarjev ali celo več. Celo najrevnejša država v regiji (Španija) je bila bogatejša od prvotnega zahodnoevropskega povprečja. Revizija pred-industrijske gospodarske rasti jasno predlaga, da je bila zgodnja gospodarska rast (Baten in Van Zanden 2008) v obdobju 1300-1800 koncentrirana v severozahodni Evropi. V Angliji in na Nizozemskem se je v tej periodi BDP per capita več kot podvojil z 900 dolarjev leta 1300 na 2100 dolarjev (Velika Britanija) na 2600 dolarjev (Nizozemska). Za razliko od Velike Britanije in Nizozemske, leta 1800, Španija ni bila nič bogatejša glede na raven v letu 1300. V Italiji se je BDP per capita v tem obdobju celo zmanjšal, medtem ko Švedska, Nemčija in Portugalska v tem obdobju niso izkusile zajetne gospodarske rasti.

3. METODOLOGIJA

3.1 Velikost populacije

Podatke o velikosti populacije, ki prihajajo iz več arhivskih virov, poenotimo v skladu z sedanjo administrativno in teritorialno ureditvijo. Za obdobje med leti 1820 in 1918, velikost populacije za kronске dežele (*Kronländer*) Kranjska, Koroška, Štajerska in Avstrijsko Primorje, pridobimo na podlagi populacijskih censusov v *Statistisches Jahrbuch der Österreichischen Monarchie*, ki so jih podrobno sintetizirali Sifrer (1963), Fašman (1990,1996), Pfister (2007), in Neyer (1995). Za obdobje med leti 1918 in 1939, uporabimo censusno velikost populacije iz serije publikacije *Statistical Yearbook of the Kingdom of Yugoslavia (Annuaire Statistique du Rouyame de Yougoslavie)* med leti 1929 in 1940, pri čemer zaradi administrativne delitve, dodamo še velikost populacije za Avstrijsko Primorje v času italijanske vladavine (1918-1945) iz *Annuario Statistico Italiano* med leti 1918 in 1939. Za obdobje po letu 1940, uporabimo obstoječe censusne ocene iz Sifrer (1963) in jih povežemo z uradno serijo za velikost populacije iz *Statističnega urada Republike Slovenije* do danes.

3.2. Ocenjevanje BDP per capita

Pri merjenju bruto domačega proizvoda privzamemo metodologijo nacionalnih računov, ki omogoča prostorsko in medčasovno primerjavo gibanja BDP per capita. Za obdobje samostojne Slovenije po letu 1991 privzamemo Maddison (2007) časovno serijo BDP per capita, ki temelji na konstantnih cenah iz leta 1990 in je prilagojena za Geary (1958) in Khamis (1970, 1972) pariteto kupne moči v skupnem mednarodnem dolarju. Za obdobje 2009-2016, razširimo Maddisonovo serijo BDP per capita v 1990 \$Geary-Khamis mednarodnem dolarju z stopnjo rasti realnega BDP na prebivalca (IMF, World Economic Outlook, April 2017), s čimer obdržimo BDP deflator v baznem letu.

Za obdobje pred letom 1990, privzamemo Bolt in van Zanden (2014) ter Milanovic (2011) nivo realnega BDP na prebivalca, ki ravno tako temelji na konstantnih cenah iz leta 1990, in je hkrati prilagojen za razliko v paritete kupne moči. Časovna serija realnega BDP per capita je izračunana na republiški ravni pred letom 1990, je dosegljiva do leta 1952 naprej, ter izvira iz merjenja nacionalnih računov na podlagi *National Accounts of Yugoslavia, 1952-1962*. Kombinirana ocena pokaže, da je imela Slovenija leta 1952 BDP per capita na ravni \$1990 G-K 2,347 dolarjev. Do leta 1986 se je realni BDP per capita povečal na \$1990 G-K 13,105 dolarjev, medtem ko se je do leta 1991 zmanjšal na \$1990 G-K 10,322 dolarjev.

Ocenjevanje BDP per capita v povojnem obdobju med leti 1946 in 1952 predstavlja večjo oviro saj merjenje nacionalnih računov ni bilo centralizirano in sistematizirano v statističnih publikacijah. Eden izmed redkih virov, ki omogoča ustrezno rekonstrukcijo BDP na prebivalca so povojni petletni proizvodni plani na republiški ravni Slovenije, ki jih je pripravila *Planska Komisija LR Slovenije (1946-1951)* za obdobje 1947-1951. Petletni plani podajajo kvantitativne podatke glede višine nacionalnega dohodka na

prebivalca. Čeprav nacionalni dohodek iz BDP agregata izvzame obrabo fiksnih sredstev, neto posredne davke ter neto faktorski dohodek iz tujine, višina nacionalnega dohodka predstavlja ustrezno in razmeroma zanesljivo aproksimacijo trendov BDP na prebivalca. Zaradi pomanjkljivih podatkov in nezanesljivih potencialnih aproksimacij, iz ocenjevanja izpustimo vojno obdobje med leti 1940 in 1946. Do leta 1947, rekonstruirane stopnje rasti nacionalnega dohodka povežemo z višino BDP per capita v baznem letu Bolt-Van Zanden-Milanovic podatkovne serije, s čimer časovno serijo raztegnemo do leta 1947 za vsako leto brez časovnih vrzeli. Rekonstruirane ocene predlagajo, da se je med leti 1947 in 1952 BDP per capita povečal z \$G-K 1,913 dolarjev na \$G-K 2,047 dolarjev. Nominalno raven nacionalnega dohodka pretvorimo v realno raven z uporabo Stajic (1959) implicitnega deflatorja. Vpogled v medletne ocene hkrati indicira zajeten upad BDP per capita leta 1948 na \$G-K 1,478. Dinamika in trendi BDP per capita so hkrati povsem skladni z Sirc (1979) ocenami povojnih stopenj rasti.

Za obdobje med prvo in drugo svetovno vojno je značilno pomanjkanje izračunov in ocen BDP per capita za sub-nacionalno raven v bivši Kraljevini Jugoslaviji. Maddison (2007) rekonstruira BDP per capita za Kraljevino Jugoslavijo z uporabo Vinski (1961) agregatne časovne serije za bruto nacionalni produkt na federativni ravni medtem ko hkrati ne ocenjuje razlik v nacionalnem proizvodu na prebivalca na sub-nacionalni ravni. V kasnejši publikaciji, Vinski (1964, 1967) izračuna regionalno distribucijo fiksnih sredstev za šest federalnih jugoslovanskih republik med leti 1946 in 1960. Rekonstrukcija realnega BDP per capita Slovenije za obdobje med leti 1918 in 1939 poteka v več fazah. Prvič, razliko med slovenskih BDP per capita in jugoslovanskim povprečjem zajamemo kot razmerje med bruto fiksnimi sredstvi per capita med Slovenijo in ostalimi jugoslovanskimi republikami v letu 1946 in predpostavimo stabilne in enakovredne medrepubliške razlike v letu pred začetkom vojne. Drugič, ocenjen BDP per capita Kraljevine Jugoslavije iz leta 1939 pomnožimo z razmerjem per capita fisknih sredstev med Slovenijo in Kraljevino Jugoslavijo. In tretjič, stopnje rasti BDP per capita Kraljevine Jugoslavije uporabimo za rekonstrukcijo medletnega BDP per capita Slovenije vse do leta 1919. Primerjava izračunanega BDP per capita pokaže zajetne razlike med Slovenijo in Kraljevino Jugoslavijo. Slednja je leta 1920 dosegala zgolj 49% slovenskega BDP per capita, pri čemer se tovrsten količnik ni spremenil do leta 1939. Tovrstna razlika je povsem konsistentna z obstoječimi ocenami (Fogelquist 2007), ki pokažejo, da je imela Slovenija leta 1923 BDP per capita 60% nad povprečjem Kraljevine Jugoslavije. Rekonstruirana časovna serija pokaže, da je imela Slovenija leta 1919 BDP per capita v višini \$G-K 1,971 mednarodnih dolarjev, ki se je do leta 1939 povzpел na \$G-K 2,951 mednarodnih dolarjev.

Za obdobje pred letom 1919 so nacionalni računi dosegljivi z veliko večjo gotovostjo in natančnostjo kot nacionalni računi iz časa Jugoslavije. Ker je bila Slovenija del habsburškega imperija in avstrijske monarhije več kot šest stoletij, lahko z gotovostjo trdimo, da je bila umeščena v avstrijski in centralno-evropski gospodarski prostor. Za obdobje prve svetovne vojne med leti 1914 in 1918 uporabimo Maddison (2007) stopnje rasti avstrijskega gospodarstva, ki temeljijo na povojnih ocenah Fellner (1916, 1923) in Waizner (1928), ki so bile kasneje materializirane in uporabljene v doktorski disertaciji Gross (1966) o razvoju industrializacije avstrijskih dežel. Rekonstruirane ocene za vojno

obdobje pokažejo, da se je med leti 1914 in 1918 realni BDP per capita zmanjšal iz \$G-K 1,810 na \$G-K 1,613, pri čemer velja poudariti, da je kumulativen upad realnega BDP per capita v letih 1947-1948 krepko presegel kumulativni upad v letih 1914-1918.

Prejšnji izračuni makroekonomskih agregatov za avstrijske dežele v večji meri temeljijo na Komlos (1983) indeksih industrijske proizvodnje za habsburški imperij, Rudolph (1975) izračunu industrijskega proizvoda, ter Sandgruber (1978) izračunih kmetijske proizvodnje. Schulze (1997, 2000) na podlagi sektorskih deležev industrijske proizvodnje izračuna avstrijski BDP v konstantnih cenah z baznim letom 1913, med leti 1870 in 1913. Z pretvorbo BDP iz avstrijskih kron v 1990 \$G-K mednarodne dolarje, Schulze ugotavlja, da je med leti 1870 in 1913 avstrijski BDP per capita v povprečju dosegal 1.02% stopnjo rasti znotraj imperialnih teritorialnih mejah ter 0.97% stopnjo rasti znotraj sodobnih meja. Rekonstruirane ocene konkretnije predlagajo, da je leta 1870 avstrijski BDP per capita znašal \$G-K 1,428 mednarodnih dolarjev, pri čemer je leta 1913 dosegel \$G-K 2,212 mednarodnih dolarjev oz. \$G-K 2,986 mednarodnih dolarjev upošteva je meje moderne Avstrije.

Nadalje, Schulze (2007) uporabi sektorsko metodo za izračun regionalnega BDP na prebivalca za štirinajst avstrijskih dežel² ter osem madžarskih regij izhajajoč iz agregatne serije za avstrijski in madžarski del monarhije (Schulze 2000) Obstoječe ocene regionalnega BDP na prebivalca, Good (1991, 1994, 1997) in Good in Ma (1998, 1999), uporabljajo pristop modeliranja regionalega BDP z Crafts (1983) in Good (1994) strukturno enačbo. Konkretnije, Good in Ma (1998) specifikirata regionalni BDP habsburških dežel kot funkcijo več aproksimacijskih spremenljivk kot so stopnje smrtnosti, delež delovne sile zaposlene v kmetijstvu ter per capita število pisem poslanih po pošti. Tovrsten pristop je zaradi teoretičnih in empiričnih zadržkov tarča številnih kritik (Pammer 1997). Aproksimacijski pristop z strukturnim modeliranjem je ustrezen zgolj takrat kadar ni mogoče izračunati standardnih meril nacionalnega dohodka. Schulze (2007) z uporabo sektorskih deležev v industrijski proizvodnji in Sandgruber (1978) deleža kmetijske proizvodnje, za rekonstrukcijo BDP per capita uporabi spremenljivke, ki jih je teoretično zlahka umestiti v konceptualni okvir merjenja BDP (Kuznets 1951, Summers in Heston 1951, Feenstra et al. 2009, 2015). Sektorski deleži avstrijskega regionalnega BDP temeljijo na žitaricah, živini, rudarstvu, železarstvu in jeklarstvu, industriji in gradbeništvu, trgovini, financah in komunikacijah, državnih storitvah, profesionalnih in osebnih storitvah. Sektorska klasifikacija je povsem skladna z Fellner (1916) ter Kausel (1979).

Za rekonstrukcijo BDP per capita slovenskih dežel med leti 1870 in 1913 uporabimo Schulze (2007) ocene za avstrijske province Krain (Kranjska), Kärnten (Koroška), Littoral (Avstrijsko Primorje) ter Steiermark (Štajerska) in jih z preprostimi aritmetičnimi tehtanjem za celotno časovno obdobje 1870-1913 povežemo v agregatno časovno serijo pri čemer desetletni interval v ocenah zapolnim z linearno interpolacijo. Primerjava BDP per capita med avstrijskimi provincami razkrije, da je imela leta 1870 Kranjska BDP per capita v višini

---

2 Niederösterreich, Oberösterreich, Salzburg, Kärnten, Krain, Littoral, Tirol/Vorarlberg, Böhmen, Mähren, Schlessien, Bukowina, Dalmatien

\$G-K 967 mednarodnih dolarjev, avstrijsko Primorje \$G-K 1,414 mednarodnih dolarjev, Koroška \$G-K 1,298 mednarodnih dolarjev ter Štajerska \$G-K 1,425 mednarodnih dolarjev. Za primerjavo sta imeli najbogatejši avstrijski provinci Niederösterreich (Spodnja Avstrija) in Oberösterreich (Zgornja Avstrija) BDP per capita v višini \$G-K 2,578 in \$G-K 1,861 v letu 1870. Z letom 1910 je Kranjska dosegla BDP per capita \$G-K 1,613, Koroška \$G-K 2,114, avstrijsko Primorje \$G-K 2,126 ter Štajerska \$G-K 2,271. Rekonstruirane ocene predlagajo, da se je med avstrijskimi provincami koeficient variacije regionalnega BDP per capita zmanjšal z 0.34 leta 1870 na 0.31 leta 1913. Za obdobje pred letom 1870, uporabimo Kausel (1979) ocene dohodka per capita po izdatkovni metodi (Kausel et al. 1965) in jih povežemo z benchmark leti 1820, 1830, 1840 in 1850 za povprečje BDP per capita dežel Kranjska, Štajerska, Avstrijsko Primorje in Koroška tehtano z velikostjo populacijo na ravni dežel, ter z linearno interpolacijo zapolnimo medčasovno vrzel v rekonstruirani seriji BDP per capita. Rekonstruirane ocene per capita BDP pokažejo, da so imele slovenske dežele leta 1820 BDP per capita v višini \$G-K 778 mednarodnih dolarjev, ki se je do leta 1850 povečal na \$G-K 1,049 mednarodnih dolarjev ter leta 1870 na \$G-K 1,241 mednarodnih dolarjev.

4. REZULTATI

4.1 Razvoj BDP Per Capita Slovenije, 1820-2015

Grafikon 1 prikazuje razvoj BDP per capita Slovenije med leti 1820 in 2015. Celotna časovna serija je na podlagi dosegljiva za desetletna benchmark leta med leti 1820 in 1870 v skladu z Fellner (1916), Waizner (1928), Kausel (1979) in Maddison (2007) medtem, ko je za post-1870 obdobje dosegljiva celotna časovna serija razen za obdobje vojnih let (1939-1945). Vpogled v dinamiko razvoja BDP per capita slovenskih dežel kaže, da so le-te izkusile različne stopnje gospodarske rasti. Rekonstruirane ocene pokažejo, da so imele slovenske dežele znotraj Avstrijske monarhije v letu 1820 realen BDP per capita, prilagojen za pariteto kupne moči, v višini \$G-K 778 mednarodnih dolarjev. Do leta 1830 se je raven realnega BDP per capita pomaknila \$G-K 916 mednarodnih dolarjev, kar implicira 1.6% povprečno stopnjo rasti, in je hkrati povsem skladno z stiliziranimi ocenami rasti za Avstrijsko monarhijo, ki v tem obdobju znaša 1.3%. Do leta 1840, se je realni BDP per capita povečal na \$G-K 999. V obdobju 1830-1840, rekonstruirana časovna serija indicira 0.8% povprečno stopnjo rasti, ki je zelo blizu 0.7% stopnji rasti Avstrijske monarhije v tem časovnem obdobju. Za obdobje 1830-1850 sestavljena časovna serija značilno skorajšnje stagnacijo BDP per capita, saj se je v desetletnem obdobju 1840-1850 raven per capita BDP povečala zgolj za 0.8% na leto. Vztrajno počasna stopnja rasti je hkrati značilna za obdobje 1850-1860 in 1860-1870, ko se je BDP per capita povečal za 0.7% in 0.4% na posamezno desetletno obdobje. Tovrstna vztrajnost počasnih stopenj rasti je hkrati karakteristična za celoten avstrijski del monarhije (0.7% in 0.4% stopnja rasti). Na podlagi zveznih in neprekinjenih ocen za obdobje 1870-1913, ocenjujemo, da se je realni BDP per capita v tem obdobju v povprečju na letni ravni povečal za 1.2%. Kausel-Fellner-Waizner-Maddison ocene za celoten avstrijski del monarhije kažejo 1.4% stopnjo rasti za obdobje 1870-1913 medtem ko je madžarski del monarhije v obdobju 1870-1913

dosegal 1.9% povprečno letno stopnjo rasti. V absolutnem smislu, se je BDP per capita slovenskih dežel med leti 1870 in 1913 povečal z \$G-K 1,241 mednarodnih dolarjev na \$G-K 2,147.

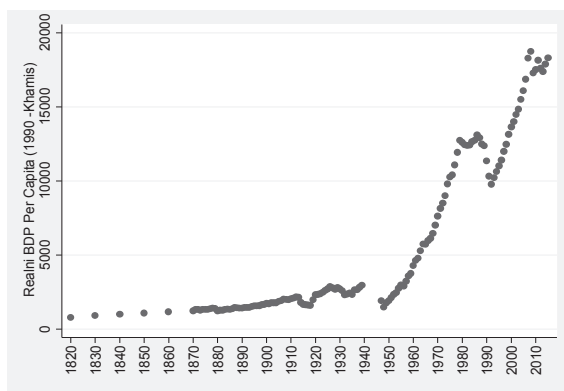
Rekonstruirane ocene BDP per capita nikakor ne podpirajo revizionistične interpretacije slovenske ekonomske zgodovine (Čepič 1995, Borak 2002, Lazarevič 2007, Prinčič 2013), ki posredno nakazujejo na stacionarne trende gospodarske razvoja slovenskih dežel v obdobju avstrijske monarhije. Z rekonstruirano časovna serijo zlahka zavrnamo hipotezo o ničelnih stopnjah rasti pri 1% stopnji statistične značilnosti (p -vrednost = 0.000). Ocenjena serija per capita BDP je povsem skladna z prejšnjimi ocenami (Komlos 1983, März 1985, Schulze 1997, 2000, 2007), ki razkrijejo zajeten zastoj v gospodarski rasti med leti 1870 in 1880 v času Velike avstrijske gospodarske depresije, a hkrati zavračajo interpretacije avstrijske ekonomije do prve svetovne vojne kot prototipa agrarne ekonomije. Obenem je rekonstruirana časovna serija povsem skladna z prejšnjimi ocenami relativnega ekonomskega razvoja Avstrijske monarhije. Bairoch (1982) pokaže, da je imela Avstrijska monarhija zajetno nižje stopnje industrializacije od Velike Britanije in ostalih zahodnoevropskih držav, Maddison (1995) predlaga, da so bolj razviti zahodni deli Avstrijske monarhije dosegali ravni per capita BDP, ki so bile bližje zahodnoevropskim ravnem, medtem ko Gerschenkron (1962) in Acemoglu in Robinson (2006) tovrstno hipotezo zavrmeta in pokažeta, da so relativno visoke ravni per capita BDP značilne le za avstrijske dežele medtem ko je celotna Avstro-ogrske monarhija dosegala per capita BDP in nivo blaginje bistveno bližje ostalih centralnim in vzhodnoevropskim državam.

Za obdobje v času prve svetovne vojne, sestavljena časovna serija pokaže upad per capita BDP z \$G-K 2,147 leta 1913 na \$G-K 1,613 kar pomeni kumulativen 25% upad, ki je povsem skladen z stilizirano oceno za avstrijski in ogrski del monarhije. Za obdobje Kraljevine Jugoslavije ugotavljamo razmeroma vztrajno rast med leti 1919 in 1929, ko se je raven per capita BDP povečala z \$G-K 1,971 mednarodnih dolarjev na \$G-K 2,803 mednarodnih dolarjev. Velika gospodarska depresija med leti 1929 in 1933 je povezana z zajetnim upadom per capita BDP slovenskih dežel. Upoštevajoč razlike v kupni moči, sklepamo, da so slovenske dežele nivo BDP per capita iz leta 1929 po Veliki depresiji vzpostavile šele leta 1938 in 1939 kar hkrati sovпада z strukturnimi spremembami slovenskega gospodarstva kot na podlagi sektorske strukture ugotavljajo Brezigar (1918), Žebot (1939) in Hočevar (1965). Medtem ko je leta 1929, nivo BDP per capita znašal \$G-K 2,803 medtem ko se je pred-depresijski nivo vzpostavil šele v letih 1938/1939, ko je per capita BDP dosegel \$G-K 2,833 mednarodnih dolarjev oz. \$G-K 2,951 mednarodnih dolarjev.

V obdobju po koncu druge svetovne vojne, sestavljena časovna serija med leti 1947 in 1951 pokaže, da je v letu 1947 per capita BDP slovenskih dežel znašal \$G-K 1,913 mednarodnih dolarjev, ki se je do leta 1949 v času državljanske vojne med komunističnimi in protikomunističnimi silami, še nadalje zmanjšal na \$G-K 1,478 mednarodnih dolarjev. V celoti se je v letih druge svetovne vojne in državljanske vojne med leti 1939 in 1949, per capita BDP v celoti prepolovil. Tovrstna magnituda upada krepko presega celoten upad per capita BDP v času prve svetovne vojne. Po letu 1949 je za slovenske dežele značilna hitra gospodarska in rapiden industrijski razvoj. Med leti 1949 in 1986, se je realni BDP

per capita povečal iz \$G-K 1,785 and \$G-K 13,104 mednarodnih dolarjev. Rekonstruirane ocene nam predlaga, da se je po drugi svetovni vojni v omenjenem obdobju realni BDP per capita v povprečju povečal po 5.2% stopnji na leto. V OECD državah so po drugi svetovni vojni primerljivo stopnjo rasti dosegli le azijski tigri (Japonska in Koreja) medtem, ko so države s primerljivim izhodiščnim dohodkom per capita dosegle bistveno nižje povprečne stopnje rasti v povojnem času. Avstrija je denimo med leti 1945 in 1986 dosegla 3% povprečno stopnjo rasti, Francija 4.4%, Grčija 5%, Japonska 4.2%, Južna Koreja 5.5% ter Singapur 4.4%. Za obdobje jugoslovanske krize in razpada države med leti 1986 in 1992, rekonstruirana časovna serija pokažen rapiden in globok upad BDP per capita. Od leta 1986, ko je BDP per capita dosegel svoj »peak« pri \$G-K 13,104 mednarodnih dolarjih, je do leta 1992 upadel na \$G-K 9,782 mednarodnih dolarjev oz. za 26 odstotkov glede na bazno leto 1986. V primerjalni perspektivi, je upad slovenskega BDP per capita med leti 1986 in 1992 ekvivalenten upadu z ravni BDP per capita Nove Zelandije in Avstrije na raven Grčije oz. Portugalske v razmaku šestih let. Na drugi strani je za post-osamosvojitveno pred-krizno obdobje 1991-2008 značilna vztrajna povprečna 2.7% stopnja rasti, ki v bistveni meri ni dosegla pred-tranzicijskega dinamike rasti. Še več, v primerjavi z tradicionalnim vidikom slovenske tranzicije (Mencinger 1995b, 2004), rekonstruirana časovna serija pokaže, da je Slovenija dosegla svoj pred-tranzicijski nivo per capita BDP iz leta 1986 dosegla šele v letu 1999/2000. Upoštevajoč krizna leta 2008-2013, povprečna stopnja rasti realnega BDP Slovenije v post-osamosvojitvenem obdobju znaša 1,9%. Pred nastopom krize, je BDP per capita svoj vrhunec dosegel leta 2008 pri \$G-K 18,745, pri čemer je Slovenija dosegla pred-krizni nivo per capita BDP leta 2015.

Grafikon 1: Razvoj BDP Per Capita Slovenije, 1820-2015

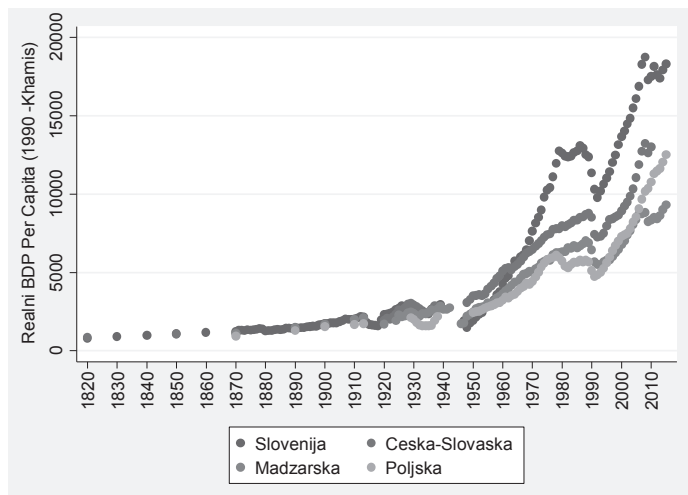
3.2 Razvoj BDP per capita Slovenije v mednarodni primerjavi

Dinamika razvoja slovenskega BDP per capita od leta 1820 naprej odpira številna vprašanja, ki večinoma zadevajo pozicijo in gospodarsko rast Slovenije v dolgoročni perspektivi v primerjavi z drugimi državami, ki si delijo podobne zgodovinske izkušnje, kulturne in geografske karakteristike.

Ali se je Slovenija v post-1820 obdobju razvijala hitreje od višegrajskih državah? Grafikon 3 primerja razvoj BDP per capita Slovenije z višegrajskimi državami. Pri tovrstni primerjavi velja omeniti, da je Slovenija v baznem letu 1820 imela primerljiv dohodek s Češko Republiko in Slovaško. Medtem ko je imela Slovenija leta 1820 BDP per capita v višini \$G-K 778 mednarodnih dolarjev, sta imeli Češka in Slovaška BDP per capita v višini \$G-K 849 mednarodnih dolarjev. Leta 1850 so slovenske dežele znotraj Avstrijske monarhije po BDP per capita prehiteli Češko in Slovaško, medtem ko časovna serija pokaže, da so se slovenske dežele v obdobju 1900-1939 razvijale paralelno z zanemarljivo vrzeljo v ravni BDP per capita. Strukturni prelom oz. divergenca med Slovenijo in Češko Republiko se je pričela odvijati v prvi polovici šestdesetih letih. Konkretnije, rekonstruirana časovna serija pokaže, da je Slovenija nivo češko-slovaškega BDP per capita preseгла leta 1963. Svojo razvojno prednost pred Češko Republiko je Slovenija vzdrževala tudi skozi obdobje tranzicije in v času kolapsa bivše jugoslovanske države ter hkrati tudi v post-osamosvojitvenem obdobju. Časovna sub-serija za post-1991 obdobje jasno pokaže, da je v tem času Slovenija svojo razvojno prednost pred Češko in Slovaško le še okrepila. Leta 1992, ko je Slovenija dosegla tranzicijsko dno, je imela denimo kar 34% višji BDP per capita od Češke Republike, leta 2008 se je razvojna prednost Slovenije povečala na 45% medtem ko se je z letom 2015 zaradi globokega kriznega efekta v letih 2008-2013, razvojna prednost Slovenije pred Češko Republiko zmanjšala na 30%. V enaki vniemi je Slovenija vzdrževala vztrajno prednost pred Madžarsko. V primerjavi z BDP per capita Madžarske leta 1870 (Schulze 2000), so imele slovenske dežele istega leta BDP per capita v višini \$G-K 1,241 mednarodnih dolarjev. Zaradi relativno hitrejše rasti madžarskega dela monarhije, je Madžarska Slovenija do leta 1890 prehitela, in prednost vzdrževala do leta 1900.. Leta 1933 je Madžarska kratkotrajno preseгла BDP per capita Slovenije in tovrstno prednost ohranila do leta 1954, ko je Slovenija, podobno kot Češko Republiko, Madžarsko prehitela in vseskozi ohranila prednost. Leta 1970 je Slovenija uživala 50% višji nivo per capita BDP od Madžarske. Do leta 1986 je razkorak med Slovenijo in Madžarsko narastel na 95%, in se ni spremenil v času tranzicijske depresije in v post-osamosvojitvenem obdobju. V isti vniemi so slovenske dežele pred prvo svetovno vojno dosegle višji BDP per capita od Poljske. Slednja je Slovenijo po BDP per capita prehitela v medvojnem obdobju, medtem ko je Slovenija poljski BDP per capita ujela leta 1954. Rekonstruirana časovna serija v istem letu indicira strukturni prelom, saj je Poljska permanentno divergirala od slovenskega BDP per capita. Leta 1970 je imela Slovenija za 72% višji BDP per capita. Zajetne razvojne prednosti ni odpravila niti tranzicijska depresija niti finančna in gospodarska kriza v obdobju 2009-2013. Zaradi razmeroma nižje izhodiščne ravni dohodka, je Poljska v post-1990 obdobju dosegla hitrejšo stopnjo rasti od Slovenije. Z letom 2015 je imela upoštevaloč razlike v kupni moči, Slovenija 46% višji BDP per capita od Poljske. Dolgoročni trendi razvoja BDP per capita kažejo na relativno razvojno prednost slovenskih dežel pred višegrajskimi državami do prve svetovne vojne, hitrejši razvoj višegrajskega kluba v medvojnem obdobju (1919-1939) ter skokovit napredek in relativen zaton višegrajskih držav v post-1950 obdobju.

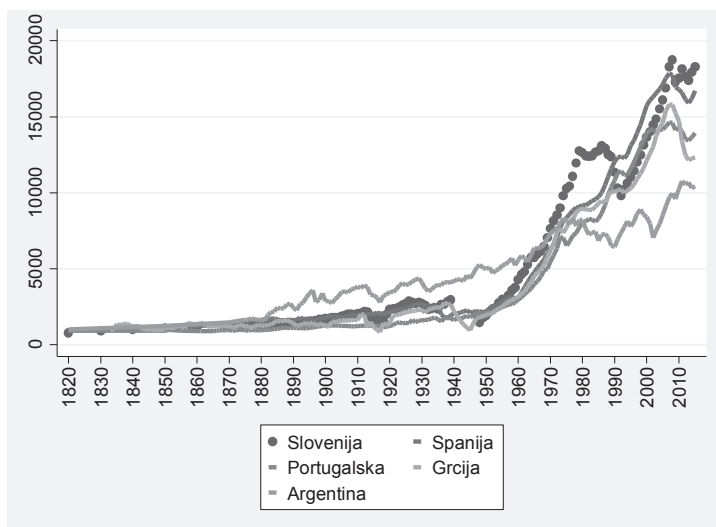
Grafikon 3: Razvoj BDP Per Capita Slovenije v primerjavi z Višegrajskimi Državami

Grafikon 4 secira krivulje dolgoročnega razvoja BDP per capita Slovenije v primerjavi z južnoevropskimi državami ter Argentino. Dolgoročna slika dinamike BDP per capita jasno implicira dolgoročen razvojni preboj Slovenije in vztrajno razvojno prednost. Leta 1820 je imela Slovenija v primerjavi z Portugalsko in Argentine za 16% oz. 23% nižji BDP per capita medtem ko je imela leta 1840 za 18% nižji BDP per capita od Grčije. Do leta 1850 so v luči relativno hitrejši industrializacije, slovenske dežele prehitela Grčijo (za 8%) in Portugalsko (za 18%) in so imele izenačen BDP per capita s Španijo medtem ko so imela za 14% nižji BDP per capita od Argentine, ki je tisti čas uživala rekordne stopnje rasti znane kot Belle Époque (Taylor 1992, 1994, Della Paolera in Taylor 2003, Lenz 2004, Prados de la Escosura 2009, Prados de la Escosura in Sanz-Villaroya 2009). Do nastopa Velike Depresije leta 1929, je Slovenija vzdrževala paralelni trend razvoja BDP per capita skupaj s Španijo ter prednost pred Grčijo in Portugalsko, medtem ko je slovenski BDP per capita zdrsel na 64% argentinskega BDP per capita. V začetku sedemdesetih let je Slovenija v luči rapidne povojne industrializacije prehitela BDP per capita Argentina ter ustvarila zajetno razvojno prednost pred Španijo, Grčijo in Portugalsko. Do leta 1986, je imela Slovenija 81% višji BDP per capita od Argentine. V istem letu je imela za 31% višji BDP per capita od Španije, 39% več kot Grčija in kar za 51% več kot Portugalska. Kolaps socialistične Jugoslavije ter nastop vojne leta 1991 sta zaznamovala obrat poti gospodarskega razvoja Slovenije v primerjavi z južnoevropskimi državami. Leta 1992, v obdobju tranzicijskega dna, je imela zaradi rapidnega zatona med leti 1986 in 1992, Slovenija zgolj 78% španskega BDP per capita in 85% portugalskega BDP per capita ter BDP per capita primerljiv z Grčijo in Argentino. Upoštevajoč primerjavo količnikov BDP per capita Slovenije in Španije pred in po tranzicijskem dnu, je gospodarski zaton Slovenije v času tranzicijske depresije primerljiv s hipotetičnim scenarijem, kjer bi BDP per capita Švice v roku pičlih sedmih let zdrsnil na nivo Italije. Hipotetična trajektorija gospodarskega razvoja Slovenije v primeru mirne in nekonfliktne dezintegracije socialistične Jugoslavije postavlja odprto vprašanje

o alternativni ravni dohodka per capita ter hkrati orisuje dolgoročni narodnogospodarski strošek jugoslovanske integracije. Rekonstruirana časovna serija nam predlaga, da je dvig gospodarske rasti po post-osamosvojitvenem obdobju privedel do ponovne vzpostavitve razvojne prednosti Slovenije pred južnoevropskimi državami. Leta 2007 je Slovenija prehitela BDP per capita Španije medtem ko je Grčijo prehitela že leta 1993 ter Portugalsko leta 2002. Tovrstna razvojna vrzel je vztrajala tudi v času gospodarske in finančne krize. Rekonstruirane ocene BDP per capita kažejo, da je imela Slovenija leta 2015 za 9% višji BDP per capita od Španije, Grčija in Portugalska imata za tretjino manjši BDP per capita po kupni moči od Slovenije medtem ko ima Argentina za polovico manjši per capita BDP od Slovenije.

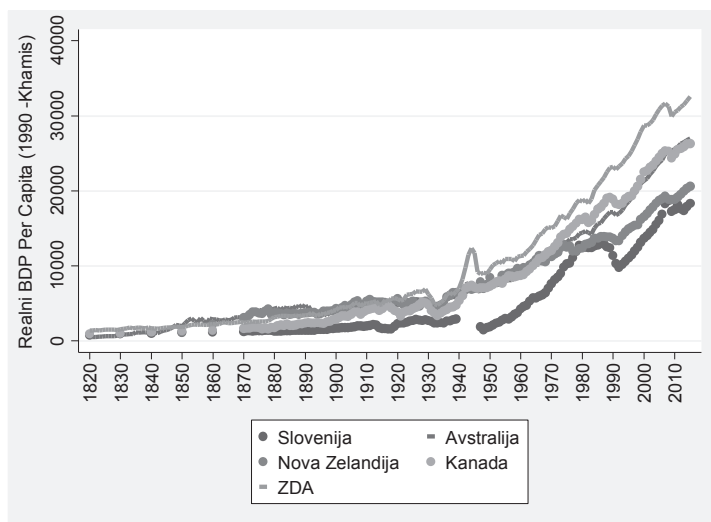
Grafikon 4: Razvoj BDP Per Capita Slovenije v primerjavi z Južno Evropo in Argentino

Grafikon 5 prikazuje primerjalne poti gospodarskega razvoja Slovenije v primerjavi z ZDA, Kanado, Avstralijo in Novo Zelandijo na podlagi primerjave rekonstruiranega BDP per capita skupaj z Maddison (2007) ter Bolt in Van Zanden (2014) časovnimi serijami za primerjane države. Primerjava poti razvoja pokaže, da je Slovenija relativno nazadovala in izgubila paralelni trend, ki ga je uspela vzdrževati do zadnjega desetletja v 19. stoletju. Leta 1820 je imela Slovenija 57% BDP per capita ZDA, 85% kanadskega BDP per capita medtem ko je imela bistveno višji BDP per capita od Avstralije (\$G-K 518 vs. \$G-K 778). V 19. stoletju so ZDA, Kanada, Avstralija in Nova Zelandija ustvarila silovit razvojni in tehnološki preboj. Do let 1850 je Slovenija vzdrževala paralelni trend in podoben nivo BDP per capita kot Nova Zelandija medtem ko so jo ZDA, Kanada in Avstralija prehiteli. Leta 1870 je slovenski BDP per capita znašal polovico ravni ZDA, 73% ravni Kanade, 40% ravni Nove Zelandije in 37% ravni Avstralije. Do začetka prve svetovne vojne, se je razvojna vrzel med Slovenijo in ostalimi štirimi državami še bolj povečala in dosegla svoj vrhunec leta 1947, ko je imela Slovenija BDP per capita v višini 20% ravni ZDA, 26% ravni

Kanade, 24% ravni Nove Zelandije in 21% ravni Avstralije. V obdobju rapidne povojne industrializacije je Slovenija do leta 1986 BDP per capita vrzel uspela zajetno zmanjšati, in sicer na 61% ravni ZDA, 73% ravni Kanade, 83% ravni Avstralije medtem ko se je uspela izenačiti z Novo Zelandijo. Tranzicijska depresija in vojni kolaps socialistične Jugoslavije sta povsem izničila nadoknaden razvojni deficit, ki ima neverjetno vztrajno tendenco do leta 2015, ko se naša časovna serija zaključí. Konkretnije je imela leta 2000 Slovenija zgolj 47% BDP per capita ZDA, 60% ravni Kanade, 82% ravni Nove Zelandije in 63% ravni Avstralije. V letu 2015, se je Slovenija pomaknila na 56% BDP per capita ZDA, 69% ravni Kanade, 88% Nove Zelandije in 67% ravni Avstralije. Primerjalne ravni per capita BDP v letu 2015 tako še niso dohitele pred-tranzicijskih ravni. Orisani trendi razvoja BDP predlagajo, da Slovenija tako absolutno kot tudi relativno v dolgoročni perspektivi ni uspela doseči tehnološkega preboja, ki bi bil primerljiv z anglosaksonskimi državami temveč je nazadovala čeprav je do leta 1986 uspela doseči zavidljivo redukcijo razvojne vrzeli.

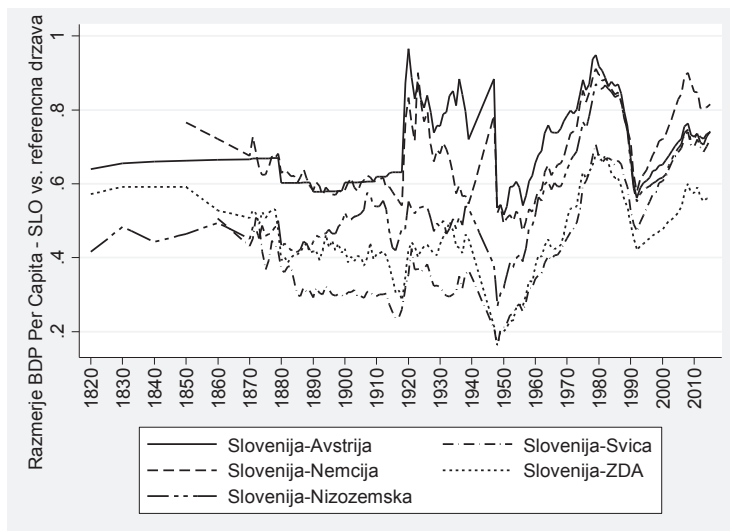
Grafikon 5: Razvoj BDP Per Capita Slovenije v primerjavi z ZDA, Kanado, Avstralijo in Novo Zelandijo

V Grafikonu 6 seciramo količnik BDP per capita Slovenije glede na skupino posameznih referenčnih držav od leta 1820 naprej. Vertikalna os prikazuje vrednosti količnik, pri čemer unitarna vrednost predstavlja popolno pariteto oz. enakost BDP per capita med Slovenijo in referenčno državo. Ne glede za kriterijski izbor države kot jedra referenčne skupine, vidimo da je distanca Slovenije in elitne skupine držav pogojena z zgodovinskimi obdobji. V obdobju 1820-1870 so denimo slovenske dežele konsistentno dosegla dve tretjini ravni avstrijskega BDP per capita. Velika gospodarska kriza v obdobju 1880-1890 je količnik pahnila pod 60% avstrijskega BDP na prebivalca. V času Kraljevine Jugoslavije se razvojna vrzel nekoliko zmanjšala vendar je izkazovala nestabilen in tipičen argentinski

vzorec z nenadnimi vzponi, ki jim sledijo padci, z stacionalno dinamiko kot skupnim imenovalcem. Do leta 1936 je uspela Slovenija razvojni zaostanek za Avstrijo zmanjšati na 80% dosežene avstrijske ravni BDP. V času druge svetovne vojne in državljanske vojne (1940-1952) je Slovenija glede na Avstrijo nazadovala, in sicer je slovenski BDP per capita leta 1948 dosegal 53% avstrijske ravni. V luči rapidne povojne industrializacije je Slovenija do leta 1980 razvojni zaostanek za Avstrijo uspela skoraj izničiti, saj je v istem letu BDP per capita Slovenije dosegal že 91% avstrijske ravni. Globina tranzicijske depresije, hitra gospodarska rast Avstrije v devetdesetih letih, ter razširjena gospodarska in finančna kriza z dvojim dnom v obdobju 2009-2013 so razmerje slovenskega BDP per capita do avstrijskega BDP per capita z letom 2015 pomaknili na 74% kar je zajetno nižje od realizirane ravni v osemdesetih letih 20. stoletja. V podobni vnemi Slovenija leta 2015 doseže 71% švicarskega BDP per capita in 81% nemškega BDP per capita, čeprav je Slovenija leta 2008 dosegla že več kot 90% raven nemškega BDP per capita. Velja poudariti, da je leta 1979 Slovenija dosegala 91% nemškega BDP per capita. Ne glede na izbrano referenčno državo, Slovenija do leta 2015 še ni uspela doseči relativne ravni BDP per capita najbolj razvitih EU držav in Švice, čeprav je do leta 1986 že povsem konvergirala z povprečjem zahodne Evrope.

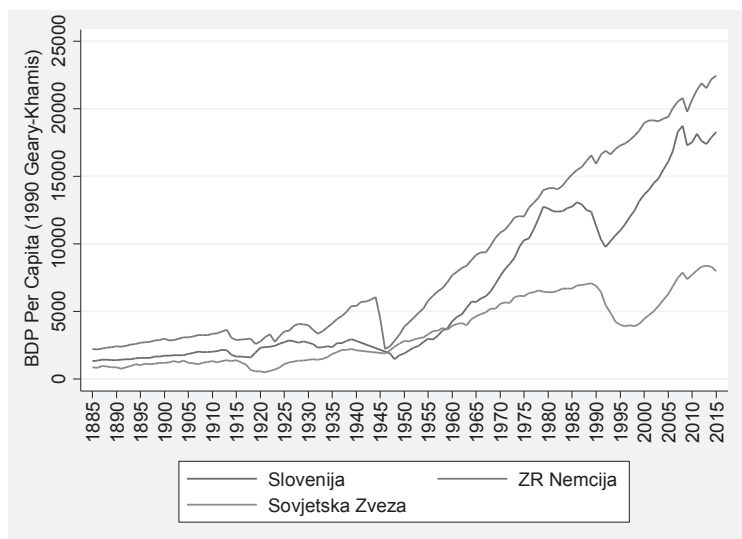
Grafikon 6: Količnik BDP Per Capita Slovenije glede na referenčno državo

Osrednje vprašanje, ki se pojavlja pri primerjavi dolgoročne gospodarske rasti Slovenije zadeva agregatno učinkovitost tovrstne rasti oz. dinamiko skupne faktorske produktivnosti. Tovrstna dilema omogoča jasen vpogled v vlogo dejavnikov rasti kot so človeški kapital, tehnološke spremembe, alokacijska učinkovitost, inovacije in akumulacija fizičnega kapitala. Zaradi pomanjkanja podatkov o tovrstnih dejavnikih rasti na ravni Slovenije od leta 1952 naprej tovrstna dekompozicija rasti ni mogoča. Vseeno lahko mednarodna primerjava držav v različnih režimih rasti vsaj deloma pripomore k razumevanju narave

slovenske gospodarske rasti v dolgoročni perspektivi. Grafikon 7 prikazuje krivulje gospodarske rasti Nemčije, Slovenije in Sovjetske Zveze. Medtem ko je bila Nemčija po letu 1945 v institucionalnem režimu socialne tržne ekonomije, je bila Sovjetska Zveza prototip centralno-planskega gospodarstva. Primerjava krivulj pokaže, da sta imeli Nemčija in Slovenija do leta 1930 sinhronizirano gospodarsko rast pri čemer je po drugi svetovni vojni Nemčija doživela skokovit napredek, a jo je hkrati Slovenija do leta 1981 uspela dohiteti. Na drugi strani Sovjetska Zveza po drugi svetovni vojni ni izkusila gospodarske rasti, ki bi bila primerljiva z nemškim in slovenskim vzorcem, saj jo tako Nemčija kot Slovenija silovito prehiteli. Slednje implicira, da je bila gospodarska rast Slovenije tako ali drugače vezana na netrivialno vlogo skupne factorske produktivnosti, in je hkrati malo verjetno, da bi rast Slovenije posnemala sovjetski model. A hkrati sta Slovenija in Sovjetska Zveza leta 1990 doživeli silovito kontrakcijo BDP na prebivalca. V nasprotju s Sovjetsko Zvezo, je Slovenija v tranzicijskem obdobju nadoknadila večino razvojnega zaostanka za Nemčijo, a hkrati relativnega nivoja nemškega BDP per capita izpred leta 1980 še ni dosegla, kar potrjuje Mrkačić (2002) ocene, ki kažejo na relativen zaostoj skupne factorske produktivnosti Slovenije v post-osamosvojitvenem obdobju.

Grafikon 7: BDP Per Capita Slovenije, Nemčije in Sovjetske Zveze, 1885-2015

Hkrati rekonstrukcija per capita BDP zavrača postulat o Sloveniji kot vzhodnoevropski državi, saj je imela Slovenija do leta 1939 ne le višji BDP per capita kot vzhodnoevropske države temveč tudi povsem drugačno dinamiko stopenj rasti, ki so bile povsem sinhronizirane z avstrijskim in zahodnoevropskim poslovnim ciklom. Rekonstrukcija povojnih ocen pokaže rapiden upad BDP per capita v času druge svetovne vojne ter v času kratkotrajnega stalinizma in komunističnega nasilja. Medtem ko je Slovenija leta 1939 dosegala BDP per capita v višini \$G-K 2,159 mednarodnih dolarjev je do leta 1948 per capita BDP upadel na \$G-K 1,478 mednarodnih dolarjev in Sloveniji povzročil

permanenten razvojni zaostanek za Avstrijo in Zahodno Evropo v povojni dobi. V luči hitre industrializacije in postopne liberalizacije socialističnega ekonomskega sistema v povojni dobi, se je BDP per capita Slovenije povečal z \$G-K 1,785 mednarodnih dolarjev leta 1949 na \$G-K 13,104 mednarodnih dolarjev leta 1986. Slednje implicira 4.9% stopnjo rasti v povojnem času kar je več od zahodnonemškega povprečja (4.7%) in hkrati manj od stopenj rasti Koreje (5.5%) in Japonske (5.9%).

Leta 1986 je Slovenija v učbeniškem slogu pogojne konvergence (Solow 1956, Swan 1956, Baumol 1986, De Long 1988, Mankiw et al. 1992, Acemoglu 2009) dosegla nivo BDP per capita zahodne Evrope. Konkretnije se je izenačila z Avstrijo in Zahodno Nemčijo medtem ko je svoj razvojni zaostanek za Švico zmanjšala za 20 odstotkov na 66 odstotkov švicarskega BDP per capita. Čeprav je Slovenija v povojnem času krepko prehitela višegrajske in južnoevropske države, je po letu 1986 Slovenija v luči jugoslovanske makroekonomske in dolžniške krize ter nasilnega razpada socialistične Jugoslavije divergirala od zahodnoevropskega povprečja in zajetno povečala svoj razvojni zaostanek za Avstrijo, Švico, Nemčijo medtem ko se je njena razvojna prednost pred višegrajskimi državami in južno Evropo zajetno zmanjšala. Rekonstrukcija časovne serije pokaže, da je Sloveniji do leta 1992 BDP per capita upadel na raven Grčije in Portugalske. V istem letu je Sloveniji BDP per capita glede na avstrijski nivo upadel na 56 odstotkov medtem ko je pred razpadom Jugoslavije tovrsten količnik dosegal kar 91 odstotkov. Posledično je zaradi hitre rasti v post-osamosvojitvenem obdobju Slovenija do leta 2008 izenačila dohodek na prebivalca z nemško ravno, a je zaradi globine ekonomske in finančne krize z dvojim dnom v obdobju 2009-2013, zopet zdrsnila. Posledično rekonstruirana serija BDP per capita pokaže, da Slovenija do leta 2015 še vedno ni dosegla primerjalnega nivoja ekonomske razvitosti Avstrije in Nemčije, ki jo je uživala v osemdesetih letih pred razpadom Jugoslavije.

5. ZAKLJUČEK

V tem članku deskriptivno analiziram dolgoročni ekonomski razvoj Slovenije od leta 1820 naprej z rekonstrukcijo BDP per capita z uporabo indirektna ekonomske metode (Bolt in Van Zanden 2014) ter z sintezo obstoječega dela na področju nacionalnih in sektorskih računov za province bivše avstrijske monarhije, bivše jugoslovanske republike in banovine, ter za samostojno Slovenijo. Rekonstrukcija BDP per capita pokaže, da je imela Slovenija leta 1820 BDP per capita v višini \$G-K 778 mednarodnih dolarjev, kar je primerljiva raven zahodnoevropske periferije v istem časovnem obdobju, ter da je do začetka druge svetovne vojne nivo parirala ravni ekonomski razvitosti Avstrije. Hkrati rekonstrukcija časovne serije pokaže, da je bila Slovenija od zgodnjega 19. stoletja naprej tipična srednjevropska država, ki je bila po svoji ekonomski strukturi povsem podobna avstrijskim deželam in Nemčiji ne glede na zgodovinsko umestitev ter interpretacijo različnih zgodovinskih časovnih obdobj.

Rekonstrukcija časovne serije hkrati pokaže, da je Slovenija v času povojne industrializacije prehitela celotno južno Evropo in višegrajske države, pri čemer je z letom 2015 svojo

razvojno prednost pred njimi ohranila. V času 2009-2013 ekonomske krize se je prednost pred južno Evropo ter višegrajsko skupino, navkljub svoji zajetnosti, rahlo zmanjšala. Hkrati je rapidna rast po letu 2014 privedla to točke, kjer je Slovenija po nivoju razvitosti prehitela Italijo in hkrati obrnila trend rasti navzgor hitreje kot ostale države v Centralni Evropi. Slednje implicira zavračanje vsakršnih trditev, ki Slovenijo interpretativno glede na raven razvitosti uvrščajo v skupino jugovzhodno in vzhodnoevropskih držav. V dolgoročni perspektivi je imela Slovenija od leta 1820 naprej povsem drugačno dinamiko ter institucionalen režim rasti v primerjavi z južno in jugovzhodno Evropo. Dinamika in režim rasti sta docela podobna avstrijski trajektoriji v obdobju do leta 1986 ter nemški trajektoriji rasti po letu 1991.

Obenem časovna serija pokaže na jasno in globoko razhajanje slovenskega BDP per capita v primerjavi z državami bivše Jugoslavije. Dinamika razvoja in rasti teh držav je karakteristično podobna dolgoročnim trendom razvoja balkanskih držav kot so Grčija, Turčija, Bolgarija in Albanija. Ne le, da je bila Slovenija v času Jugoslavije osamelec po višini BDP per capita. V post-osamosvojitvenem času je svojo razvojno prednost pred teritoriji bivše Jugoslavije še povečala. Slednje predlaga, da je kakršnakoli klasifikacija Slovenije kot jugovzhodno-evropske države protislovje v izrazih in samo po sebi farsa, saj zaradi ideološkega ozadja negira dolgoročne stilizirane trende gospodarskega razvoja Slovenije. Dolgoročni razvojni trend Slovenije je karakteristično zelo podoben Avstriji, Nemčiji in do manjše meri Češki Republiki vendar nikakro jugovzhodni Evropi ali pa celo vzhodni Evropi. Paradoksalno je post-osamosvojitveni intelektualni establishment Slovenijo skušal uvrstiti ravno v skupino držav kamor se po svoji zgodovinski plati in dolgoročnih vzorcih razvoja nikakor ne uvršča.

Sestavljena statistična časovna serija hkrati odpira številna vprašanja o alternativnih scenarijih razvoja Slovenije v odvisnosti od institucionalnih režimov ter strukturnih in tehnoloških šokov. Hkrati rekonstruirana časovna vrsta odpira številna normativna vprašanja in implikacije za snovalce ekonomskih politik in institucionalnih režimov. Ali bi se Slovenija razvijala drugače v primeru mirne in nenasilne dezintegracije socialistične Jugoslavije? Ali bi imela drugačno trajektorijo rasti in razvoja, če bi od leta 1945 uživala enak institucionalni okvir rasti kot Avstrija in Švica? Ali je dolgoročna rast temeljila na alokacijski učinkovitosti, poglobljanju kapitala, ali na tehnoloških spremembah? Ali bi se trend ekonomskega razvoja obrnil v primeru drugačne reakcije ekonomske politike na 2009-2013 ekonomsko in finančno krizo? To so le nekatere izmed vprašanj, ki si zaslužijo pozornost v prihodnje.

REFERENCE

- Acemoglu, D. (2008). *Introduction to Modern Economic Growth*. Princeton University Press.
- Acemoglu, D., & Robinson, J. A. (2006). Economic backwardness in political perspective. *American Political Science Review*, 100(1), 115-131.

Allen, R. C. (2001). The great divergence in European wages and prices from the Middle Ages to the First World War. *Explorations in economic history*, 38(4), 411-447.

Allen, R. C., Bassino, J. P., Ma, D., Moll-Murata, C., & Van Zanden, J. L. (2011). Wages, prices, and living standards in China, 1738–1925: in comparison with Europe, Japan, and India. *The Economic History Review*, 64(s1), 8-38.

Álvarez-Nogal, C., & De La Escosura, L. P. (2013). The rise and fall of Spain (1270–1850). *The Economic History Review*, 66(1), 1-37.

Ashworth, W. (1977). Typologies and Evidence: Has Nineteenth-Century Europe a Guide to Economic Growth? *The Economic History Review*, 30(1), 140-158.

Bairoch, P. (1976). Europe's gross national product: 1800-1975. *Journal of European Economic History*, 5(2), 273.

Bairoch, P. (1981). The main trends in national economic disparities since the industrial revolution. In Bairoch, P. & M. Lévy-Leboyer (eds.). *Disparities in Economic Development Since the Industrial Revolution* (pp. 3-17). Palgrave Macmillan UK.

Bairoch, P. (1982). International industrialization levels from 1750 to 1980. *Journal of European Economic History*, 11(2), 269-333.

Baten, J., & Van Zanden, J. L. (2008). Book production and the onset of modern economic growth. *Journal of Economic Growth*, 13(3), 217-235.

Baumol, W. J. (1986). Productivity growth, convergence, and welfare: what the long-run data show. *The American Economic Review*, 76(5), 1072-1085.

Berend, I. T., & Ranki, G. (1974). *Economic Development in East-Central Europe in the Nineteenth and Twentieth centuries*. New York: Columbia University Press.

Bolt, J., & Zanden, J. L. (2014). The Maddison Project: collaborative research on historical national accounts. *The Economic History Review*, 67(3), 627-651.

Borak, N. (2002). *Ekonomski vidiki delovanja in razpada Jugoslavije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Brezigar, M. (1918). *Osnutek slovenskega narodnega gospodarstva*. Ljubljana: Omladina.

Broadberry, S., Campbell, B. M., Klein, A., Overton, M., & Van Leeuwen, B. (2015). *British economic growth, 1270–1870*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Burhop, C., & Wolff, G. B. (2005). A compromise estimate of German net national product, 1851–1913, and its implications for growth and business cycles. *The Journal of Economic History*, 65(3), 613-657.

Buyst, E. (2011). Towards estimates of long-term growth in the Southern Low Countries, ca. 1500-1846. Presented at: *Conference on Quantifying Long Run Economic Development*, Venice, Italy.

Costa, L. F., Palma, N., & Reis, J. (2014). The great escape? The contribution of the empire to Portugal's economic growth, 1500–1800. *European Review of Economic History*, 19(1), 1-22.

Crafts, N. F. (1983). Gross national product in Europe 1870–1910: Some new estimates. *Explorations in Economic History*, 20(4), 387-401.

Čepič, Z. (1995). *Agrarna reforma in kolonizacija v Sloveniji, 1945-1948*. Maribor: Obzorja.

De La Escosura, L. P. (2009). Lost Decades? Economic Performance in Post-Independence Latin America. *Journal of Latin American Studies*, 41(2), 279-307.

De la Escosura, L. P., & Sanz-Villarroya, I. (2009). Contract enforcement, capital accumulation, and Argentina's long-run decline. *Cliometrica*, 3(1), 1-26.

De Long, J. B. (1988). Productivity growth, convergence, and welfare: comment. *The American Economic Review*, 78(5), 1138-1154.

De Pleijt, A. M., & Van Zanden, J. L. (2016). Accounting for the “Little Divergence”: What drove economic growth in pre-industrial Europe, 1300–1800? *European Review of Economic History*, 20(4), 387-409.

Della Paolera, G., & Taylor, A. M. (2003). *A new economic history of Argentina* (Vol. 1). Cambridge University Press.

Faßmann, H. (1990). Einwanderung, Auswanderung und Binnenwanderung in Österreich-Ungarn um 1910. *Demographische Informationen*, 92-101.

Faßmann, H. (1996). Auswanderungen aus der österreichisch-ungarischen Monarchie 1869-1910. In: Horvath, G. & Neyer, G. (eds.). *Auswanderungen aus Österreich von der Mitte des 19. Jahrhundert* (pp. 33-57).

Fellner, F. (1916). Das Volkseinkommen Österreichs und Ungarns. *Statistische Monatsschrift* XLII, 485-625.

Fellner, F. (1923). Die Verteilung des Volksvermögens und des Volkseinkommens der Länder der Ungarischen Heiligen Krone zwische dem heutigen Ungar und den Successionsstaaten. *Metron* 3(2): 226-305.

Feenstra, R. C., Heston, A., Timmer, M. P., & Deng, H. (2009). Estimating real production and expenditures across nations: a proposal for improving the Penn World Tables. *The Review of Economics and Statistics*, 91(1), 201-212.

Feenstra, R. C., Inklaar, R., & Timmer, M. P. (2015). The next generation of the Penn World Table. *The American Economic Review*, 105(10), 3150-3182.

Fogelquist, A. (2007). Historic Legacies and their Impact on Economic Development in Yugoslav Lands. *Global Geopolitics & Political Economy Blog*, Retrieved: August 21 <http://globalgeopolitics.net/wordpress/2007/08/21/historic-legacies-and-their-impact-on-economic-development-in-yugoslav-lands/>

Freudenberger, H. (1967). State intervention as an obstacle to economic growth in the Habsburg monarchy. *The Journal of Economic History*, 27(4), 493-509.

Geary, R. C. (1958). A note on the comparison of exchange rates and purchasing power between countries. *Journal of the Royal Statistical Society. Series A (General)*, 121(1), 97-99.

Gerschenkron, A. (1962). *Economic Backwardness in Historical Perspective*. Cambridge, MA: Belknap Press of Harvard University Press.

Good, D. F. (1984). *The Economic Rise of the Habsburg Empire, 1750-1914*. Irvine, CA: University of California Press.

Good, D. F. (1986). Uneven development in the nineteenth century: a comparison of the Habsburg Empire and the United States. *The Journal of Economic History*, 46(1), 137-151.

Good, D.F. (1991). Austria-Hungary. In: Sylla, R. & G. Toniolo (eds.) *Patterns of Industrialization. The Nineteenth Century*. London: Routledge.

Good, D. F. (1994). The economic lag of Central and Eastern Europe: income estimates for the Habsburg successor states, 1870–1910. *The Journal of Economic History*, 54(4), 869-891.

Good, D. F. (1997). Proxy data and income estimates: reply to Pammer. *The Journal of Economic History*, 57(2), 456-463.

Good, D. F., & Ma, T. (1998). New estimates of income levels in Central and Eastern Europe, 1870–1910. In: Baltzarek, F., F. Butschek, G. Tichy (eds.). *Von der Theorie zur Wirtschaftspolitik-ein österreichischer Weg*, (pp. 148-169). Stuttgart: Lucius & Lucius:

Good, D. F., & Ma, T. (1999). The economic growth of Central and Eastern Europe in comparative perspective, 1870–1989. *European Review of Economic History*, 3(2), 103-137.

Gross, N.T. (1966). *Industrialization in Austria in the Nineteenth Century*. PhD Thesis. Berkeley, CA: University of California.

Halbeisen, P., Müller, M., & Veyrassat, B. (2012). *Wirtschaftsgeschichte der Schweiz im 20. Jahrhundert*. Basel: Schwabe Verlag.

- Hocevar, T. (1965). *The Structure of the Slovenian Economy, 1848—1963*. New York, NY: Studia Slovenica.
- Ivanov, M. (2006). Bulgarian National Income between 1892 and 1924. Discussion Paper No. 54, Bulgarian National Bank.
- Kausel, A., Nemeth, N., & Seidel, H. (1965). Österreichs Volkseinkommen 1913-1963. *Monatsberichte des österreichischen Institutes für Wirtschaftsforschung*, 14, 26-27.
- Kausel, A. (1979). Österreichs Volkseinkommen 1830 bis 1913: Versuch einer Rückrechnung des realen Brutto-Inlandsproduktes für die österreichische Reichshälfte und das Gebiet der Republik Österreich. In: Österreichische Statistisches Zentralamt (ed.) *Geschichte und Ergebnisse der zentralen amtlichen Statistik in Österreich, 1829-1979* (Vienna) pp. 689-720.
- Khamis, S. H. (1970). Properties and conditions for the existence of a new type of index numbers. *Sankhyā: The Indian Journal of Statistics*, Series B, 81-98.
- Komlos, J. (1983). *The Habsburg Monarchy as a Customs Union. Economic Development in Austria-Hungary in the Nineteenth Century*. Princeton University Press.
- Kostelenos, G., Petmezas, S., Vasileiou, D., Kounaris, E., & Sfakianakis, M. (2007). Gross Domestic Product 1830-1939. In: *Sources of Economic History of Modern Greece*. Athens: Bank of Greece.
- Kuznets, S. (1951). The State as a unit in study of economic growth. *The Journal of Economic History*, 11(1), 25-41.
- Kuznets, S. (1966). *Modern Economic Growth: Rate, Structure and Spread*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Lazarevic, Z. (2007). Sočasnosti slovenskega gospodarskega razvoja. *Zgodovinski časopis* 61(3/4): 393-410.
- Lenz, M. H. (2004). *Crescimento econômico e crise na Argentina de 1870 a 1930: a Belle Époque*. Buenos Aires: UFRGS Editora.
- Lo Cascio, E., & Malanima, P. (2005). Cycles and stability. Italian population before the demographic transition (225 BC-AD 1900). *Rivista di Storia Economica*, 21(3), 197-232.
- Lo Cascio, E. L., & Malanima, P. (2009). GDP in pre-modern agrarian economies (1-1820 AD). A revision of the estimates. *Rivista di Storia Economica*, 25(3), 391-420.
- Maddison, A. (1995). *Monitoring the World Economy, 1820-1992*. Paris: Organization for Economic Cooperation and Development.

Maddison, A. (2001). *The World Economy: A Millennial Perspective*. Paris: Organization for Economic Cooperation and Development.

Maddison, A. (2005). Measuring and interpreting world economic performance 1500–2001. *Review of Income and Wealth*, 51(1), 1-35.

Maddison, A. (2007). *The World Economy*. Paris: Organization for Economic Cooperation and Development.

Malanima, P. (2011). The long decline of a leading economy: GDP in central and northern Italy, 1300–1913. *European Review of Economic History*, 15(2), 169-219.

Mankiw, N. G., Romer, D., & Weil, D. N. (1992). A contribution to the empirics of economic growth. *The Quarterly Journal of Economics*, 107(2), 407-437.

Markevich, A., & Harrison, M. (2011). Great War, Civil War, and recovery: Russia's national income, 1913 to 1928. *The Journal of Economic History*, 71(3), 672-703.

März, E. (1985). Die wirtschaftliche Entwicklung der Donaumonarchie im 19. Jahrhundert. *Wirtschaft und Gesellschaft*, pp. 367-392.

Mencinger, J. (1995b). *Gospodarski sistem in politika Slovenije*. Ljubljana: Casopisni zavod Uradni List Republike Slovenije.

Milanovic, B. (2011). *Worlds apart: Measuring international and global inequality*. Princeton University Press.

Mencinger, J. (1995). Slovenia: A New State and Its Prospects. In: *Eastern Europe in Crisis and the Way Out* (pp. 472-489). Palgrave Macmillan UK.

Mencinger, J. (2001). Why is transition in Slovenia often considered a success story. *Journal des économistes et des études Humaines*, 11(1).

Mencinger, J. (2004). Transition to a national and a market economy: a gradualist approach. In Mrak, M. et. al. (eds.). *Slovenia: From Yugoslavia to the European Union*, 67-82.

Mencinger, J. (2006). Privatization in Slovenia. *Slovenian Law Review* 65(3): 65-97.

Mrak, M., Rojec, M., Silva-Jáuregui, C. (2004). Slovenia: From Yugoslavia to the European Union. *Transition Studies Review*, 11(3), 269-272.

Mrkaic, M. (2002). The growth of total factor productivity in Slovenia. *Post-communist economies*, 14(4), 445-454.

Neyer, G. (1995). Auswanderungen aus Österreich: Von der Mitte des 19. Jahrhunderts bis zur Gegenwart. *Demographische Informationen*, 60-70.

Pammer, M. (1997). Proxy data and income estimates: the economic lag of central and eastern Europe. *The Journal of Economic History*, 57(2), 448-455.

Pfister, C. (2007). *Bevölkerungsgeschichte und historische Demographie 1500-1800* (Vol. 28). München: Oldenbourg Verlag.

Pfister, U. (2011). Economic growth in Germany, 1500–1850. Presented at: *Conference on Quantifying Long Run Economic Development*, Venice, Italy.

Planska Komisija Republike Slovenije (1952). Vprašanja gradenj in obnove v federalni Sloveniji (poročilo o uspehih in organizaciji dela, statistični podatki) [Issues of Construction and Reconstruction in the Republic of Slovenia (Performance Report and Statistical Data)], Ljubljana.

Pamuk, Ş. (2006). Estimating economic growth in the Middle East since 1820. *The Journal of Economic History*, 66(3), 809-828.

Princic, J. (2013). *Pot do slovenske narodnogospodarske suverenosti, 1945-1991*. Ljubljana: Institut za novejšo zgodovino.

Rudolph, R.L. (1975). The Pattern of Austrian Industrial Growth from Eighteenth to the Twentieth Century. *Austria History Yearbook* (11), 448-455.

Sandgruber, R. (1978). *Österreichische Agrarstatistik, 1750-1918*. München: R. Oldenbourg Verlag.

Schön, L., & Krantz, O. (2012). The Swedish economy in the early modern period: constructing historical national accounts. *European Review of Economic History*, 16(4), 529-549.

Schulze, M. S. (1997). Re-estimating Austrian GDP, 1870-1913: methods and sources. Working Paper No. 36, London School of Economics.

Schulze, M. S. (2000). Patterns of growth and stagnation in the late nineteenth century Habsburg economy. *European Review of Economic History*, 4(3), 311-340.

Schulze, M. S. (2007). Regional income dispersion and market potential in the late nineteenth century Hapsburg Empire. Working Paper No. 106, London School of Economics.

Sifrer, Z. (1963). Razvitak stanovništva Slovenije u poslednjih sto godina [The Population Development in the Last Hundred Years]. *Stanovništvo*, 1, 339-366.

Sirc, L. (1979). *Yugoslav Economy Under Self-management*. Berlin: Springer Verlag.

Solow, R. M. (1956). A contribution to the theory of economic growth. *The Quarterly Journal of Economics*, 70(1), 65-94.

Stajić, S. (1959). *Nacionalni dohodak Jugoslavije 1923-1939 u stalnim i tekućim cenama*. [National Income of Yugoslavia, 1923-1939 at Constant and Current Prices]. Belgrade: FNRJ Economic Institute.

Stiblar, F. (1994). Slovenia: A Country Study. In: *East-Central European Economies in Transition: Study Papers* (pp. 599-621). Washington DC: U.S. Government Printing Office

Summers, R., & Heston, A. (1991). The Penn World Table (Mark 5): an expanded set of international comparisons, 1950–1988. *The Quarterly Journal of Economics*, 106(2), 327-368.

Swan, T. W. (1956). Economic growth and capital accumulation. *Economic Record*, 32(2), 334-361.

Taylor, A. M. (1992). External dependence, demographic burdens, and Argentine economic decline after the Belle Epoque. *The Journal of Economic History*, 52(4), 907-936.

Taylor, A. M. (1994). Argentine economic growth in comparative perspective. *The Journal of Economic History*, 54(2), 434-437.

Van Zanden, J. L., & Van Leeuwen, B. (2012). Persistent but not consistent: The growth of national income in Holland 1347–1807. *Explorations in Economic History* 49(2), 119-130.

Vinski, I. (1959). The national wealth of Yugoslavia at the end of 1953. *Review of Income and Wealth*, 8(1), 160-192.

Vinski, I. (1961). National product and fixed assets in the territory of Yugoslavia 1909–1959. *Review of Income and Wealth*, 9(1), 206-233.

Vinski, I. (1967). The distribution of Yugoslavia's national income by social classes in 1938. *Review of Income and Wealth*, 13(3), 259-284.

Waizner, E. (1928). Das Volkseinkommen Alt-Österreich und seine Verteilung auf die Nachfolgestaaten. *Metron* 7(4), 97-179.

Zebot, C. (1939). *Korporativno narodno gospodarstvo*. Celje: Družba Sv. Mohorja.